

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА ІМЕНІ В. Є. ТАЇРОВА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор ННЦ

ІВіВ ім. В.Є. Таїрова

НААНУ України

І.А. Ковальова

07 2020

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

***НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВОГО ЦЕНТРУ
«ІНСТИТУТ ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА
ІМЕНІ В.Є. ТАЇРОВА»***

УХВАЛЕНО

Вчена рада ННЦ ІВіВ ім. В.Є. Таїрова

Протокол № 9 від 21 07 2020 року

смт. Таїрове – 2020

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» (далі – Кодекс) розроблено у відповідності з нормами загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання та протидію корупції», Цивільного Кодексу України, Етичного кодексу Вченого України, Статуту ННЦ ІВіВ ім. В.Є. Таїрова, а також із використанням досвіду провідних зарубіжних і вітчизняних вищих навчальних закладів і рекомендацій SAIUP – Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні, що реалізується Американськими радами за підтримки посольства США в Україні спільно з Міністерством освіти і науки України.

1.2. Кожен член науково-освітньої спільноти є відповідальним за дотримання принципів академічної доброчесності в науковій, освітній та викладацькій діяльності.

1.3 Кодекс академічної доброчесності Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» є складовою частиною внутрішньої нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та якості освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності та розроблений з **метою** підвищення рівня освіти, наукових досліджень, дотримання вимог наукової етики та запобігання академічного плагіату, забезпечення всебічного розвитку інтелектуального, професійного та особистісного потенціалу всіх учасників академічної спільноти; утвердження в учасників освітнього процесу моральних та духовних цінностей, соціальної активності та відповідальності; виховання здобувачів освіти відповідальними, професійними, здатними до свідомого спрямування своєї діяльності; підвищення позитивного іміджу та ділової репутації Інституту у вітчизняному та європейському освітньому просторі, а також підтримання сприятливого морально-психологічного клімату в колективі Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» (далі – Інститут).

1.4. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу та наукової діяльності під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень. Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

1.5. Наукові та науково-педагогічні працівники, аспіранти, докторанти та інші особи, що працюють та навчаються у Національному науковому центрі «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» зобов'язуються дотримуватися правил і норм, визначених цим Кодексом, спираючись на принципи: законності; верховенства права; свободи; людської гідності;

патріотизму; професіоналізму та компетентності; чесності, порядності, справедливості, толерантності, поваги, взаємної довіри; партнерства; взаємодопомоги; самовдосконалення; саморозвитку; персональної відповідальності; відкритості; прозорості; демократичності; роботи на результат; нетерпимості щодо недотримання правил і норм Кодексу.

Принципи і норми професійної етики та академічної доброчесності, якими мають керуватися члени спільноти Інституту спрямовані на:

- принцип законності та верховенства права: у своїй діяльності члени університетської громади мають суворо дотримуватися законодавства, стимулювати до цього інших;

- принцип чесності та порядності: у навчальній та викладацькій діяльності, наукових дослідженнях, практичній роботі тощо представники інститутської спільноти зобов'язані діяти чесно, бути відвертими, свідомо не висувати неправдивих тверджень;

- принцип справедливості та толерантності: у взаємовідносинах між членами інститутської громади важливим є неупереджене ставлення одне до одного, правильне й об'єктивне оцінювання результатів навчальної, дослідницької та трудової діяльності;

- принцип поваги та взаємної довіри: атмосфера довіри заохочує вільний обмін ідеями та інформацією в інститутському середовищі, сприяє співпраці та вільному продукуванню нових ідей, позбавляє остраху, що результати діяльності можуть бути вкрадені, кар'єру spaплюжено, а репутацію підірвано;

- принцип компетентності й професіоналізму: здобувачі вищої освіти та працівники Інституту зобов'язані підтримувати найвищий рівень компетентності у роботі та навчанні. Імперативом є постійне підвищення ними свого освітнього і наукового рівня як форми здійснення принципу «від освіти на все життя – до освіти протягом усього життя»;

- принцип персональної відповідальності: студенти та працівники Інституту мають брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання;

- принцип партнерства і взаємодопомоги: партнерська взаємодія; повага в колективі має бути взаємною, виявлятися як до інших, так і до себе, варто поважати й цінувати різноманітні думки та ідеї;

- принцип відкритості і прозорості: щоб уникнути зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками колективу Інституту, необхідно, щоб усі процедури, які стосуються освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності, були прозорими і нескладними.

1.6. В Кодексі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи не грошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав;

подарунок – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової;

приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях;

службові особи – особи, які постійно чи тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється службовою особою установи, організації, судом або законом;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

II. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Дотримання принципів академічної доброчесності має бути справою доброчесності всіх без винятку членів спільноти Інституту.

Правила академічної доброчесності є однаковими для всіх працівників та осіб, які здобувають освіту в Інституті.

2.1.1. Дотримання академічної доброчесності науковими і науково-педагогічними працівниками передбачає:

- дотримання норм Конституції, вимог законодавства України, внутрішніх нормативних документів Інституту;
- сумлінне і компетентне виконання службових повноважень та професійних обов'язків, рішень і доручень керівництва, недопущення зловживань;
- постійне підвищення професійної кваліфікації, застосування у своїй діяльності інноваційних освітніх методів і технологій;

- дотримання загально визнаних етичних норм поведінки, толерантного ставлення до колег та осіб, які здобувають освіту, незалежно від їх етнічної, релігійної, культурної або соціальної належності;
- сприяння творчій активності осіб, що навчаються;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- сумлінне ставлення до освітнього процесу, форм контролю, об'єктивне та неупереджене оцінювання результатів навчання;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову (науково-педагогічну) діяльність;

2.1.2. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне та добросовісне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), відповідальне ставлення до своїх обов'язків;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- повага до честі й гідності інших осіб;
- посилення на джерела інформації у разі запозичення ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації, грамотне посилення на них;
- у разі виникнення труднощів під час виконання навчальних чи дослідницьких завдань звернення до інших за допомогою, яка є у межах прийняттого, щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо.

2.2. Формами проявів академічної не доброчесності у навчальній, викладацькій, науковій та творчій діяльності для аспірантів, докторантів та працівників Інституту є:

- академічний плагіат;
- обман, підробка – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої, наукової, творчої діяльності чи організації освітнього процесу;
- приписування результатів колективної діяльності одній або окремим особам;
- фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- самоплагіат – оприлюднення частково або повністю власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- надання недостовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- підробка підписів в офіційних документах: залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо;
- посилення на джерела, які не використовувалися в роботі;
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної чи наукової діяльності;

Несанкціонована співпраця, зокрема:

- хабарництво – надання чи отримання учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання чи отримання коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності: звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, випускних робіт, есе, статей, монографій, навчальних посібників тощо;
- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду підсумкового контролю або перевагу в роботі;
- внесення до списку авторів статей, монографій, підручників тощо осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів;
- інші види академічної нечесності.

2.3. Система запобігання та виявлення академічного плагіату в Інституті:

2.3.1. Попередження плагіату в освітньому процесі здійснюється шляхом проведення комплексу профілактичних заходів, які полягають в:

- інформуванні здобувачів вищої освіти, викладачів та науковців про положення Кодексу, необхідність дотримання правил академічної доброчесності та підвищення відповідальності за недотримання норм цитування, наслідки вчинення плагіату та інших видів академічних порушень;
- формуванні, виданні та розповсюдженні серед здобувачів вищої освіти методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах матеріали;

- щорічному проведенні для докторантів і аспірантів заходів з питань професійної етики та недопущення академічного плагіату.

2.3.2. На третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти: аспірантура, на науковому рівні - докторантура:

- висока вимогливість і принциповість наукових керівників і наукових консультантів щодо неприпустимості академічного плагіату у дисертаційних дослідженнях докторів філософії і докторів наук;
- експертна оцінка та/або технічна перевірка за допомогою спеціалізованих програмних засобів щодо ознак академічного плагіату в дисертаційних дослідженнях, підготовлених до захисту.

III. НОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Для наукових та науково-педагогічних працівників **необхідно**:

- сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконувати службові повноваження та професійні обов'язки, рішення і доручення керівництва, не допускати зловживання та неефективного використання державної і комунальної власності;
- постійно підвищувати професійну кваліфікацію, застосовуючи у своїй діяльності інноваційні освітні методи та технології;
- сумлінно ставитися до процесу здобуття освіти, форм контролю, об'єктивно та неупереджено оцінювати знання та вміння осіб, що навчаються;
- дотримуватися загально визнаних етичних норм поведінки, бути ввічливим у стосунках з аспірантами керівниками, колегами і підлеглими;
- із толерантністю та повагою ставитися до колег та осіб, що навчаються, незалежно від їх етнічної, релігійної, культурної або соціальної приналежності;
- сприяти творчій активності аспірантів, заохочувати і підтримувати будь-яку діяльність, пов'язану з системою студентського (аспірантського) самоврядування, покращенням культурного життя та іміджу Інституту;
- враховувати пропозиції здобувачів освіти щодо форм та методів навчання;
- не розголошувати і не використовувати в інший спосіб конфіденційної та іншої інформації з обмеженим доступом, або інформації особистого характеру, що стала відома у зв'язку з виконанням службових та професійних повноважень;
- нести моральну відповідальність за наслідки своїх досліджень;
- сприяти практичній реалізації результатів своєї роботи задля покращення життя суспільства, збереження культурно-історичної спадщини, раціонального використання природних ресурсів тощо;
- чинити опір псевдонауці, виступати проти проявів академічної не доброчесності;
- захищати свободу наукового пошуку, протидіяти втручанню влади та чиновників у наукові дослідження, упередженому впливу на характер отримуваних у дослідженнях даних та результатів

- спиратися на міжнародні та національні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності та авторського права;
- дбайливо ставитися до бібліотечних, документальних та інших матеріальних фондів і ресурсів інституту;
- самостійно оцінювати правомірність наданих керівництвом рішень чи доручень та можливу шкоду, що була завдана у процесі виконання таких рішень чи доручень; утримуватися від виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать законам, незважаючи на приватні інтереси;
- негайно повідомляти керівництву у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які учасник академічної спільноти вважає незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам;
- уникати приватного інтересу та конфлікту інтересів;

є неприйнятним:

- допускати порушення освітнього процесу, його недостатнє науково-методичне забезпечення;
- не дотримуватися вимог контракту та виконання індивідуального робочого плану;
- запізнюватися на роботу або пропускати її без поважних причин;
- допускати некоректне, зневажливе ставлення до аспірантів, колег та співробітників;
- вдаватися до форм академічного шахрайства, академічного плагіату та інших форм прояву академічної не доброчесності;
- зловживати владою, впливом або службовим становищем;
- провокувати підкупом;
- допускати факти службового підроблення та службової недбалості;
- приймати пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди чи подарунків службовою особою; брати та пропонувати хабарі та (або) здійснювати будь-які інші корупційні дії;
- свідомо порушувати норми чинного законодавства України та нормативні й розпорядчі документи Інституту (Статут, правила внутрішнього трудового розпорядку, кодекси, положення, накази та розпорядження);
- проявляти у будь-якій формі небажану вербальну, невербальну чи фізичну поведінку сексуального характеру, мета або наслідок якої – порушення гідності особи, зокрема шляхом створення загрозливого, ворожого, принизливого або образливого середовища, тощо;
- виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до осіб, що навчаються, представників наукового складу або адміністрації.

3.2. Для здобувачів вищої освіти та інших осіб, що навчаються –

є гідним:

- поважати честь і гідність інших осіб;
- відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами;

- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час навчальних занять для досягнення освітніх цілей;
- активно займатись самостійною роботою, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань;
- використовувати у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та грамотно посилається на них;
- подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;
- у разі виникнення труднощів під час виконання навчальних чи дослідницьких завдань звертатись до інших за допомогою, не порушуючи принципів академічної доброчесності;
- інформувати викладачів та осіб, що навчаються, про порушення норм і правил академічної доброчесності;

Є неприйнятним:

- виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до осіб, що навчаються, представників викладацького складу або адміністрації;
- запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин;
- під час контрольних заходів використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, електронні телефони, планшети, заборонені викладачем.
- просити, надавати та одержувати допомогу від третіх осіб, у тому числі і в якості підставних, при проходженні поточного, модульного, семестрового і підсумкового контролю;
- використовувати родинні або службові зв'язки для отримання позитивної або вищої оцінки;
- надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб;
- вносити до списку авторів публікацій осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів;
- фальсифікувати або фабрикувати інформацію, наукові результати з їх наступним використанням у роботі (курсовій, дипломній, дисертаційній);
- отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній або дослідницькій діяльності;
- брати участь у будь-якій діяльності, пов'язаній з порушенням правил і норм академічної доброчесності.

3.3. Факти порушення науковими, педагогічними, науково-педагогічними працівниками та особами, що навчаються, норм Кодексу виносяться на розгляд Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

IV. КОМІСІЯ З ПИТАНЬ ЕТИКИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Для моніторингу дотримання членами спільноти Інституту норм цього Кодексу наказом директора утворюється Комісія з питань етики та академічної доброчесності (далі - Комісія).

4.2. Комісія є дорадчим органом Інституту. Комісія наділяється правом одержувати і розглядати заяви щодо порушення Кодексу академічної доброчесності та надавати пропозиції адміністрації щодо накладання відповідних санкцій.

4.3. Комісія у своїй роботі керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими нормативно-правовими актами, Статутом Інституту та цим Кодексом.

4.4. Склад Комісії затверджується наказом директора Інституту.

4.5. До складу Комісії за посадами входять: заступник директора з науково-інноваційної діяльності, заступник директора з наукової роботи, учений секретар, завідувач аспірантури, провідний юрист, провідний фахівець з кадрів, голова ради молодих вчених, по одному представнику від науково-педагогічного персоналу та аспірантів.

4.6. Робота Комісії регламентується Положенням про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова».

4.7. Член колективу, який став свідком або має серйозну причину вважати, що стався факт порушення цього Кодексу, повинен повідомити про це Комісії.

4.8. Неприйнятно подавати чи підтримувати подання безпідставних скарг або скарг без підпису.

4.9. Якщо аспірант чи працівник має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Інституту, він може звернутися за консультацією до Комісії.

4.10. Будь-який член спільноти Інституту має право звернутися до Комісії з метою внесення пропозицій та доповнень до цього Кодексу.

V. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. За порушення норм академічної доброчесності наукові та науково-педагогічні працівники можуть бути притягнуті до моральної, дисциплінарної, адміністративної відповідальності відповідно до нормативних і розпорядчих документів, норм законодавства України, у тому числі таких як:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- догана;
- звільнення з посади.

5.2. За порушення правил академічної доброчесності особи, що навчаються в Інституті, можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності як:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);
- позбавлення академічної стипендії;
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

відрахування.

VI. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Члени інститутської спільноти зобов'язані знати Кодекс академічної доброчесності Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова».

6.2. Незнання або нерозуміння норм Кодексу саме по собі не є виправданням неетичної поведінки.

6.3. Порушення норм Кодексу може передбачати накладання санкцій, аж до відрахування або звільнення з Інституту, за поданням Комісії з питань академічної доброчесності.

7.4. Зміни та доповнення до Кодексу вносяться за поданням Вченої ради, органу самоврядування здобувачів освіти, Комісії з питань академічної доброчесності.

7.5. Зміни та доповнення до Кодексу академічної доброчесності вносяться рішенням Вченої ради Університету.